

is inter vos? Non utique dedignabatur com-
 pescere cupiditatem, sed nolebat fieri iudex
 ad divisionem. Nos autem, carissimi, non
 eum rerum talium iudicem requiramus, quia
 nec talis est hæreditas nostra: pura fronte,
 bona conscientia interpellemus Dominum nos-
 trum, & dicat ei unusquisque nostrum: Do-
 mine, dic fratri meo, non ut dividat, sed ut
 teneat mecum hæreditatem. Quid enim vis di-
 videre, frater? Quod enim dimisit nobis Do-
 minus, non potest dividi. Aurum est enim,
 ut stateram divisionis proferat? Argentum est,
 pecunia est, mancipia sunt, pecora sunt, ar-
 bores sunt, agri sunt? Omnia enim ista divi-
 di possunt. Non potest dividi: *Pacem meam*
do vobis, pacem meam dimitto vobis. Pos-
 tremò in ipsis etiam terrenis hæreditatibus di-
 visio minorem facit: constitue duos fratres
 sub uno patre, quidquid possidet pater, am-
 borum est, totum illius, totum & illius. Proin-
 de si de rebus suis interrogetur, sic respon-
 det: Cujus est, verbi gratia, equus ille? et-
 si uni eorum dixeris: Noster est. Cujus ille
 fundus, ille servus? In omnibus respondet:
 Noster est. Si autem dividant, jam aliud respon-
 detur: Cujus equus ille? Meus. Cujus iste?
 Fratris mei. Ecce quid tibi fecit divisio. Non
 unum acquisisti, sed unum perdidisti. Si ergo
 & talem hæreditatem haberemus, quæ dividi
 posset; dividere tamen non deberemus, ne
 nostras divitias minueremus. Et certè nihil
 tam importunum filiis quàm vivo patre velle
 dividere. Denique si hoc facere moliantur, si
 litibus & contentionibus studeant ad vindican-
 das sibi quisque partes suas, exclamat senex:
 Quid facitis? Adhuc vivo. Expectate pau-
 lulùm mortem meam, tunc secate domum
 meam.

Joann. 14.
 27.

meam. Nos autem Deum patrem habemus:
 quid imus in divisionem, quid imus in lites?
 Certè expectemus: si mori potuerit, divi-
 damus.

S. AURELII AUGUSTINI
 HIPPONENSIS EPISCOPI

* SERMO CCCLXXXIX.

*Alias 40.
 ex Sirmo-
 dianis.

De a faciendis eleemosynis.

I. **ADMONET** nos Dominus de lec-
 tione evangelica, ut loquamur vobis de im-
 petrando pane cælesti. Iste enim panis terre-
 nus terræ necessarius, quia caro nostra terra
 est. Fieri autem non potest, ut panem suum
 caro nostra haberet, & panem suum anima
 non haberet: etenim & anima nostra in
 quadam egestate in hoc sæculo eget pane
 suo, sicut caro suo: nam qui non eget pa-
 ne, Deus est. Ergo solus panis non eget pa-
 ne: ipse est enim panis animæ nostræ, qui
 panem altero non eget, sed sibi sufficiens nu-
 trit & nos. Manifestus est itaque panis cæ-
 lestis, quo pascitur anima nostra. Sed quo-
 modo ad eum perveniatur, ut eo saginemur,
 unde modò vix micas colligimus, ne in ista
 famelica eremo pereamus; quomodo ergo
 perveniatur ad saginam hujus panis, de quo

Panis cæ-
 lestis & pa-
 nis terre-
 nus.

M 3 Do-

a Sermo probæ notæ & Augustino dignus: sed pos-
 terior pars eadem est cum posteriore parte Sermonis 60.
 nisi quòd ibi ommissa est tota narratio de homine, qui
 de pretio solidi pauperibus erogarat.

Joan. 6. 51. Dominus ait : *Panem hunc qui manducaverit, non esuriet; & potum quem ego dedero, qui biberit, non sitiet in aeternum; sanguinem quamdam promittens & satietatem sine fastidio: quomodo ergo perveniamus ad hanc satietatem panis, longè ab ea satietate in hac fame positi, consilio opus est. Quod consilium si neglexerimus, ad panem illum sine causa pulsamus. Imò verò consilium hoc, quod daturus sum, vel potius quod commemoraturus (non enim à me dicam quod vobiscum didici) consilium ergo hoc, quod dicitur sum, non dico quisquis contemserit, si ne causa pulsat; sed quisquis contemserit, omnino non pulsat. Hoc enim consilium sequi & agere, hoc est pulsare. Quid enim putatis, fratres mei, quia verè quasi corporaliter habet Deus quamdam januam duram, quam claudat contra homines, & ideo nobis dixit, *Pulsate*; ut veniamus & tundamus ostium, quousque pulsando perveniat ad aures patris-familias in secreto quodam loco constituti, & jubeat nobis aperiri, dicendo: Quis est qui pulsat? Quis est qui auribus meis tædium facit? Date illi quod petit; recedat hinc. Non ita est. Verumtamen est aliquid simile. Certè quando pulsas ad aliquem, manibus agis. Est quod agas manibus, quando pulsas ad Dominum. Prorsus manibus age, manibus pulsa. Si hoc non egeris, non dico, frustra pulsas; sed dico, non pulsas. Ideo non mereberis, ideo non accipies, quia non pulsas. Quomodo, inquit, vis ut pulsem? Ecce quotidie rogo. Bene facis. Nam & hoc dictum est: *Petite, & dabitur vobis; querite, & invenietis; pulsate, & aperietur vobis.* Omnia dicta sunt: *Pete, Quære, Pulsa.**

Consilium dandi panem terrenum, ut caelestis impetretur.

Matt. 7. 7.

sa. Petis orando, quæris disputando, pulsas erogando. Non ergo quiescat manus. Apostolus cum de eleemosynis plebem moneret: *Consilium, inquit, in hoc do; hoc enim vobis prodest, qui non solum sapere, sed etiam velle cepistis ab anno priore.* Et Daniel regi Nabuchodonosor sic dixit: *Consilium meum accipe, rex, & peccata tua eleemosynis redime.*

2. Si ergo consilium est quod accipimus, quando nobis jubetur, vel quando monemur, ut aliquid ex eo quod habemus indigentibus præbeamus, non superbiamus quando damus. Si enim consilium est quod accepisti, tibi prodest plusquam illi cui dedisti. Non ergo nos extollamus super opera nostra, & quasi placeamus nobis, quod beneficia præstamus quibus damus. Consilium qui vult accipere, hoc vult accipere quod sibi prosit; & consilium qui dat, consulit. Si consulit, ei prodest cui consulit. Accipit quisque à te simplex pauper; quia si te superbè dare non decet, quantò magis illum superbè non deceat accipere? Accipit humiliter, accipit gratias agens. Tu tamen scito, & reminiscere, non solum quid des, sed etiam quid accipias. Si enim accipiat iste pauper libertatem respondendi tibi, si fortè senserit te superbientem super se, & dicat tibi: Unde superbis? Unde extolleris, quia dedisti mihi? Quid mihi dedisti? Panem. Hunc panem si in domo tua poneres, & contemneres, iret in æruginem, ex æruginem in putredinem, ex putredine in terram, terra reverteretur in terram. Et tu quidem porrectæ manus meæ ut acciperet, porrexisti manum tuam, ut dares. Memento unde fuerit facta manus tua, & unde in meam

2. Cor. 8. 10.

Daniel 4. 24.

Ne se extollat qui dat pauperi.

apposuisti; terram, de terra, in terram. Deinde quid facio de pane tuo? Comedo; molestiam famis compesco; beneficium accipio; non sum ingratus. Veruntamen tu cogita, quid te Dominus ipse Salvator commonuerit: quia *omne quod in os intrat, in ventrem cadit, & in secessum emittitur*. Rursusque Apostolus Paulus quid tibi dixerit: *Esca ventri, & venter escis: Deus autem & hunc & eas evacuabit*. Panis ergo, ut dixi, terra, de terra, in terram, ut fulciatur terra, & reficiatur terra. Quid dedisti cogitas; quid accepturus es non cogitas. Vide ergo ne plus tibi præstem accipiendo, quam tui mihi dando. Si enim non esset qui à te acciperet, non erogares terram, & non acciperes cælum. Pulso ad januam tuam, & audis me; jubes mihi porrigi, unde fames mea sustentetur, & ab hac molestia quam mihi ingerit, compescatur. Bene fecisti. Audire me pulsantem noli, si audes. Si rogaturus non es, contemne rogantem. Contemne me, si nihil petis ab eo qui fecit & me & te. Si autem petiturus es illud quod mihi das; quia me exaudisti, tibi præstas ut exaudiaris. Age illi gratias, qui rem tam pretiosam tam villi pretio te facit emere. Das quod in tempore perit: accipis quod manet in æternum. Das quod, si non dares, post paululum projiceret: accipis quo in æternum perfruaris. Das unde sustentetur fames hominum: accipis unde sis socius Angelorum. Das unde non esuriat homo post paululum famem iterum pasurus: accipis unde famem numquam sitimque patiaris. Cum ergo vides quid des, & quid accipias, noli dare si audes. Videamus quis majore damno feriat, ego, cui non das

ter-

Matth. 13.
17.

1. Cor. 6. 13.

Pauper accipiendo plus diviti præstat, quam ille ipsi erogando.

terram; aut tu, qui non pervenies ad eum qui fecit cælum & terram.

3. Si ergo consilium accipimus, faciamus propter nos; & nemo dicat quia præstat pauperi: sibi enim plus præstat, quam pauperi. Si verum cogitemus, fratres mei, & secundum verba Domini nostri sapiamus) aliter enim si sapuerimus, perimus) si non ex nostro consilio, sed ex ipsius vivamus, tunc verè vivimus. Si habemus aliquid quod pauperibus demus, si non dederimus, hic dimitimus; aut fortè cum vivimus, hic amittimus. Quàm multi enim subito bona omnia perderunt, quæ studiosissimè recondebant? Uno impetu hostili universi thesauri divitum perierunt. Nemo dixit hosti: Filiis meis servo. Certè videtis quia si est in illis aliqua fides. De iis enim loquendum est, qui christiani hoc passi sunt: nam de ignorantibus Deum nulla mentio est. Illi enim in hac vita quod pro magno habebant perdiderunt, aliam vitam non speraverunt. Tenebræ foris, tenebræ intus: paupertas in arca, major egestas in conscientia. De his ergo, ut dixi, quoquo modo non est loquendum, sed de iis potius, in quibus est fides aliqua christiana. Ideo dixi aliqua, non robusta, non plena; quia si robusta & plena esset, consilium Domini non sprevisset. Certè tamen, carissimi, cum viderent domos suas inanes (aut fortè nec ipsam inanitatem domorum suarum videre permissi sunt, cum inde captivi ducti sunt, cum eis discedentibus flama successit) cum ergo se adtenderent inanes, quomodo eos poenituit, quia non audierant Domini consilium? Quid enim Dominus noster Jesus Christus, fratres, dixit diviti illi quærenti consilium de capessenda vita

ater-

Consilium Christi de erogandis divitiis ne hic pereant.

Matth. 19.

æterna? Quid ei dixit? Dixit ei: Perde quod habes? Planè, etiam si hoc diceret: Perde temporalia, diceret; ut adquiras æterna. Non ei tamen dixit: Perde quod habes; videbat enim illum amatorem rerum suarum. Non ait: Perde; sed ait: Migra, ubi non perdas. Amas thesauros tuos? Amas pecuniam tuam? Amas divitias tuas? Amas prædia tua? Quidquid amas, in terra habes. Ibi habes quod amas, ubi perdas & pereas. Consilium do, migra in cælum. Hic si habes, perdes quod habes, peribis cum eo quod perdis. Ibi autem si habes, non amisisti; sed sequeris quò misisti. Consilium ergo do, &c.... * Quare contempsimus patrem monentem, & hostem sensim invadentem? Multos ergo poenitet. Nam quidam (quod re vera dicitur accidisse) homo, non dives, sed tamen etiam de tenui facultate, pinguis adipe caritatis, cum a solidum, ut asolet, vendidisset, centum b folles ex pretio

* Omissa
repete ex
Serm. 60.
n. 7.

a

b

a Quanti solidum aureum vendiderit, non declarat; intelligi autem potest ex Novella Valentiniiani XXV. inter Theodosianas, qua cautum est: *Ne unquam intra septem millia nummorum solidus distrahatur.* Cassiodorus sex olim millibus venditum docet lib. I. Var. ep. X. *Sex,* inquit, *millia denariorum solidum esse voluerunt.* SIRM.
b Folles æreos dicit, non argenteos. Argentei enim folles centum pars solidi exigua non essent. Ut denarios ergo appellabant, tum argenteos, tum æreos; sic folles alii argentei fuerunt, alii ærei. Follium æreorum valor, aut idem fuit ac nummorum, seu denariorum, quorum sex septemve millia in solido censebantur, aut utriusque generis non magnum discrimen. Folles autem argentei Augustini ævo quid valerent, æstimari potest ex lege III. Cod. Theod. De suariis, quæ porcinae pretium in singulas libras senis follibus definit, & ex iis, quæ in lib. 22. de Civ. Dei cap. 8. narrantur de Florentio sartore hypnensi, qui grandem piscem trecentis follibus vendidisse dicitur. Utrobique enim congruere omnia possunt, si pro follibus asses, sive solidi sumantur monetæ nostræ gallicanæ. Nam & porcinae in singulas libras solidorum sex justum fuerit pretium, & grandem piscem trecentis

solidi pauperibus jussit erogari. Factum est. Ibi ille hostis antiquus, id est, diabolus, a ut poeniteret eum boni operis sui, et quod obediendo rectè fecerat, murmurando deleret, immisit furem, & abstulit totum, unde pauperibus datum erat exiguum. Expectabat diabolus vocem blasphemantis; invenit laudantis: expectabat fieri titubationem; invenit confirmationem. Hoc volebat quidem & inimicus, ut poeniteret eum, & poenituit. Sed videte quid. Me, inquit, miserum, qui non totum dedi! Hoc enim perdidit quod non dedi. Non enim ibi posui, quò fur non accedit. Ergo si consilium est hoc, * &c.

* Reliqua
habes in
Serm. 60.
n. 8. & seq.
usq. ad fin.

EPISTOLA XLVI. *

Publicola Augustino proponit multas quæstiones.

*Dilecto & venerabili patri AUGUSTINO
episcopo PUBLICOLA.*

* Aliàs
CLIII. quæ
autem 46.
erat, nunc
214.

SCRIPTUM est: Interroga patrem tuum, & indicabit tibi, seniores tuos, & dicent tibi. *Unde & mihi exquirendam legem de ore sacerdotis judicavi in causa tali: quæ qualis sit, per litteras expono, simul etiam ut & ego instruar in diversis causis. Singulas*

Scripta
fortè an.
398.
Deut. 32. 7.

au-
assibus nostris vendi nihil est absurdi. Quo fit, ut follium & solidorum nostratium valorem eundem conjicere liceat, vel affinem. Verum hæc de folle accipienda, quatenus certum nummi genus significat. Follis enim aliæ sunt in re pecuniaria notiones, quæ ad rem hoc loco non faciunt. SIRM.

a Sirmondus ex Regio Codice, egit ut poeniteret. Abest egit à Mich. MSS.